

YPG-Rusya İlişkisi: Akut Durumlarda İş Birliği, Stratejik Amaçlarda Pazarlık

Levent Tok
28.04.2023

Giriş

2011 yılında başlayan iç savaşın zaman içinde uluslararası bir nitelik kazanması ile birlikte Suriye’de ortaya çıkan devlet dışı silahlı grupların neredeyse tümü birden fazla ülke ile organik bağlar kurdu. Esed rejimi karşısında yahut çıkar odaklı iş birlikleri çerçevesinde rejim ile rekabete dayalı iş birliği yapan devlet dışı silahlı gruplar arasında en çok dikkat çeken örgüt, terör örgütü Kürdistan İşçi Partisi’nin (PKK) Suriye kolu Yekîneyên Parastina Gel (YPG) oldu.

YPG ve Rusya arasındaki iş birliğinin doğası örgütün de düşman kategorisinde tanımladığı Suriyeli muhaliflere ve Türkiye’ye karşı gelişen pratik bir ilişki ile iki tarafın stratejik amaçları çerçevesinde değişim gösteren iniş ve çıkışlar gösteriyor.

Bu raporda YPG ve Rusya arasındaki ilişkinin zamansal ve mekânsal bir değerlendirmesi üzerinden iki taraf arasındaki iş birliğinin motivasyon ve dinamikleri incelenecek olup aynı zamanda taraflar arasındaki iş birliğinin sahadaki yansıması ortaya konulacaktır.

İnceleme sırasında kronolojik bir olaylar silsilesi iş birliğini etkileyen durumların anlaşılması amacıyla işlenecek ve böylece YPG ile Rusya arasındaki ilişkiyi etkileyen dış faktörlerin ikili arasında nasıl bir gel-git etkisine sahip olduğu resmedilecektir.

Irak’ın kuzeyindeki PKK ile fiziki ilişki kurmayı başaran YPG’nin Suriye’deki varlığının temelinde yatan⁽¹⁾ PKK terör örgütünün Marksist ideolojisinin YPG kadrolarında yer alan PKK⁽²⁾ üyelerinin de etkisinin YPG’nin Rusya ilişkilerini kolaylaştırdığını görebileceğiniz bu rapor YPG’nin Makyavelist tavrının da Moskova’ya yakınlaşmayı uygun gördüğünü anlatmaktadır.

YPG’nin Rusya ile olan iş birliğinin temelinde esasen iki dönemsellik zorunlulukla kendisini dayattığını söylemek mümkündür.

⁽¹⁾ Adam Baczko, Gilles dorronsoro, Arthur Quesnay (2018); Suriye: Bir İç Savaşın Anatomisi, İletişim Yayınları, s. 199-206.

⁽²⁾ International Crisis Group, Syria’s Kurds: A Struggle Within a Struggle, Middle East Report N°136 | Erişim Tarihi: 22 Ocak 2013, <http://bit.ly/438api1>

YPG'nin Rusya İle İlişisini Belirleyen Temel Dinamikler ve Örgütün Motivasyonu

YPG'nin PKK ile olan ideolojik bağı örgütün Suriye'deki taktik ve stratejik hamlelerine Makyavelist bir şekilde yansıyor.⁽³⁾ Örgüt bir yandan ABD ile Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) karşıtı mücadeleyi öne sürerek 2012 yılında rejimin kendisine çatışmasız şekilde bıraktığı bölgelerde özerklik ve ötesini gerçekleştirmek için 'devletleşme' veya 'kantonlaşma' hamleleri gerçekleştirirken diğer yandan Esed rejiminin hamisi konumundaki Rusya ile de dengeleyici bir ilişkiyi zoraki olsa da elinde tutuyor.

Bu açıdan bakıldığında YPG'yi Rusya ile iş birliğine zorlayan iki dönemden bahsetmek mümkün. Bunlardan ilki Halep'in kuzeybatısında ABD için ikmal ve kontrolün oldukça zor olduğu ve İŞİD tehdidinin düşük olduğu Afrin süreci (2015-2018). İkincisi ise Türkiye'nin gerçekleştirdiği Barış Pınarı Harekâtı ile Fırat'ın doğusunda örgüt ile ABD arasındaki güven ilişkisinin yara aldığı 2019 ve sonrasındaki süreç.

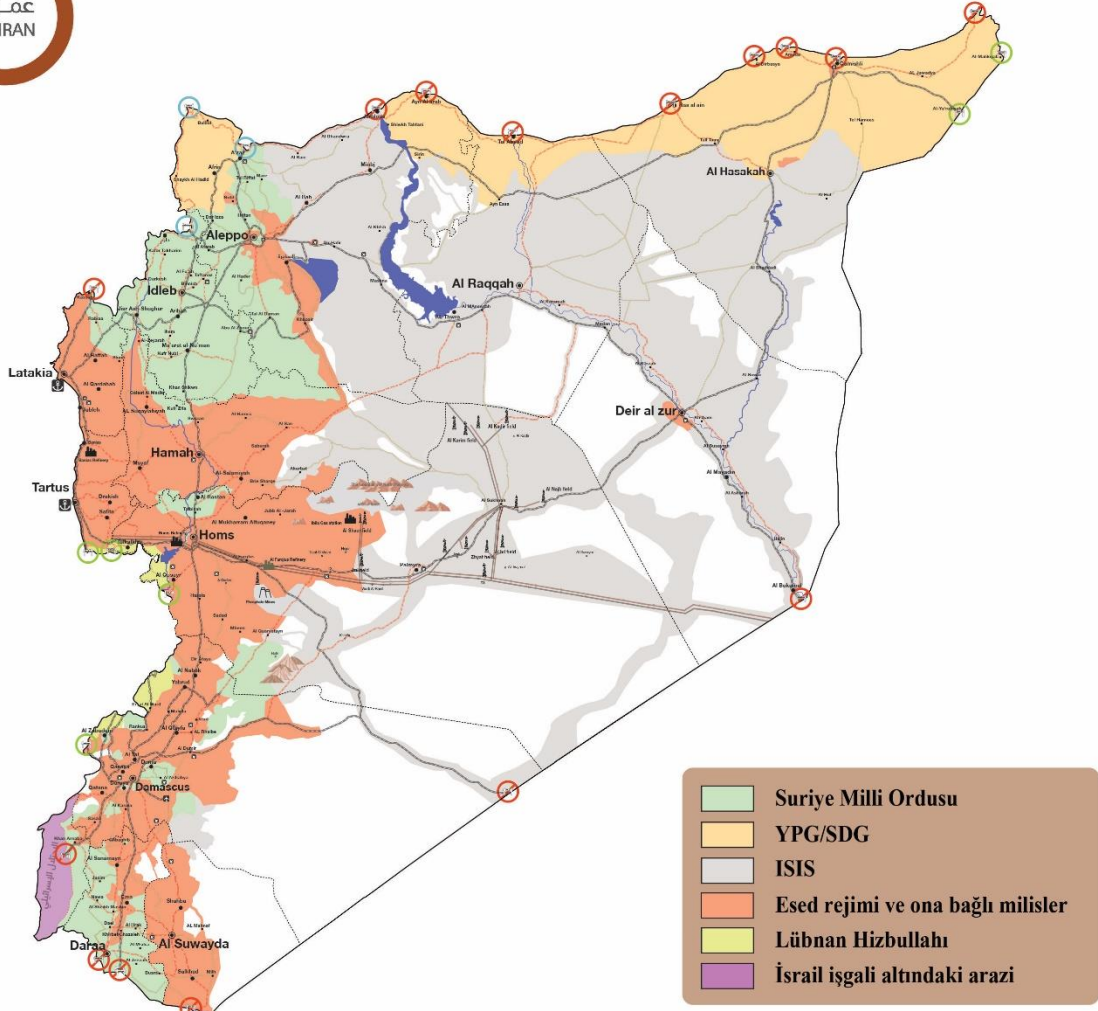
Bu iki süreç YPG'nin Rusya ile olan ilişkisini çıkar ve denge üzerine oturttuğunun en bariz örnekleridir. İki süreçte de YPG rejim üzerinden şekillendirdiği Rusya ilişkisini hem Türkiye'ye hem de İŞİD'e karşı mücadelede kendisine güç sağlayan ABD'ye karşı tereddüt etmeden kullandı.

Ortak Düşman Dönemi

2015 yılında Rusya'nın Suriye iç savaşına müdahalesi ile Halep'in güvenliği için kentin kuzeyinde yer alan Afrin'i kontrol eden YPG ile iş birliğine girişmesi, muhaliflerle kıyaslandığında Halep gibi stratejik bir kent için YPG'nin tehdit oluşturmadığını düşünmesi örgütün Rusya ile kolayca iş birliği kurabilmesine olanak sağladı.⁽⁴⁾

⁽³⁾ Syrian Kurdish Leader: Moscow Wants to Work With Us, USA News, Erişim Tarihi: 9 Ekim 2015, <https://bit.ly/3UjpTLP>

⁽⁴⁾ Azez merkezli bir Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) grup komutanı ile görüşme, görüşme tarihi 9 Mart 2023, komutan adını vermek istemediği için kayda geçilmemiştir.

Şekil 1: 2015 yılı Suriye İç Savaşı Kontrol Haritası

“O sıralarda kuzeyde IŞİD tehdidi yüksekti. Aynı şekilde Afrin’den de YPG saldırıları vardı. Rusların gelişi ile İdlib’te ve Şam’da Esed rejiminin aldığı hava desteğini kuzeyde YPG almaya başladı”⁽⁵⁾ diyen Azez merkezli bir ÖSO grubunun komutanı 2015 yılında Rusya’nın savaşa dâhil olması ile daha önce görece sakin haldeki Afrin hattının beklenmedik şekilde ısındığını, bunun da Rusya’nın YPG’ye sunduğu hava desteği ile ortaya çıktığını ekledi.

Rusya’nın Suriye’ye müdahalesinin henüz ikinci ayında Rus hava kuvvetleri Halep’in kuzeyinde muhaliflere karşı hava saldırılarına başlamış, Azez ve çevresinde doğudan IŞİD’in

⁽⁵⁾ Azez merkezli bir ÖSO grup komutanı ile görüşme, görüşme tarihi 9 Mart 2023, komutan adını vermek istemediği için kayda geçilmemiştir.

saldırısı altındaki muhalifler aynı anda batıdan (Afrin'den) YPG saldırılarına maruz kalmaya başlamıştı.⁽⁶⁾

Bu gelişmeler 2016 yılının yaz aylarında Türkiye'nin başlattığı Fırat Kalkanı operasyonuna kadar ve hatta sonrasında da devam etti. YPG Rusya'nın desteği ile Afrin'den güneydoğu istikametinde genişledi.

“2016 yılının Ocak ve Şubat ayları en zor zamanlardan biriydi. Halep'in kuzeyindeki Şeyh Neccar'dan Haytan'a uzanan hatta İran destekli milisler kuzeye Handerat ve Başköy'e doğru ilerlerken YPG de Afrin'den hem batıya doğru Tel Rıfat'a hem de Afrin'in güneybatısından aşağıya, Deyr Cemal üzerinden Ahras ve Vaşiye hattına doğru ilerliyordu. Bu, Halep'e yönelik Rus planının bir parçasıydı. Kuzeyden gelebilecek yardımlar bu şekilde kesilecekti. Öyle de oldu. YPG kuzeybatıdan aşağı indi. Nisan ayının başında kuzeyden, Azez'den Halep'e giden ikmal yolu hem İran destekli milisler hem de YPG tarafından⁽⁷⁾ çift katmanlı şekilde kapatıldı.”⁽⁸⁾

İki güç, YPG ve rejim yanlısı İran destekli Şii milisler Kasım 2015'ten Nisan 2016'ya kadar süren Azez-Halep ikmal yolunu⁽⁹⁾ kesme operasyonu sırasında birbiri ile hiç çatışmadı. “Hangi köye kimin gireceğine kadar Ruslar karar veriyordu. Telsizlerden ‘komutanlık’ ibaresi ile Rusları kast ederek oraya siz girmeyeceksiniz deniyordu. Bizim Beyanun ve Misbin savunmamızı fırsat bilerek YPG kuzeyden hızla inmişti o günlerde. Temmure ile Anadan arasında tepeciklerin arasındaki yolu gören kısmı da ele geçirmişti. Ama uyarıldılar ve çatışmadan oralardan çekilip Hizbullah'a bıraktılar.”⁽¹⁰⁾

2015-2016 sürecinde YPG'nin batı kanadı, doğuda IŞİD'e karşı mücadele kapsamında ABD yardımı alan kanadının aksine, Rusya ile iş birliğini geliştirmişti. Bu iş birliği üzerinden Deyr Cemal'den güney ve güneybatı yönünde Tel Rıfat başta olmak üzere Şehba rezervuarına kadar olan alana yayıldı. Bu yayılmanın önemli bir kısmı Türkiye'nin Fırat Kalkanı Harekâtı'ndan sonra Rusya'nın verdiği destekle sağlandı.

“Türklerin operasyonu başladığında YPG ve Esed rejimi de operasyonlara başladı. Ama o sıralarda Halep çevresindeki şiddetli çatışmalar nedeniyle rejim kuzeye çok odaklanamıyordu. Onun boşluğunu YPG doldurdu”⁽¹¹⁾ diyen Halep kuzeyinden ÖSO savaçsısının ifadeleri o

⁽⁶⁾ With Russian air support, PYD strives to make gains in NW Syria, Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 30 Kasım 2015, <https://bit.ly/41aX3zt>

⁽⁷⁾ Thomas Schmidinger, Afrin and the Race for the Azaz Corridor, Atlantic Council, Erişim Tarihi: 23 Şubat 2016, <http://bit.ly/3Mxo38e>

⁽⁸⁾ 2015-2016 Halep Kuşatması ve tahliyesi sırasında Halep şehri kuzeyindeki çatışmalarda yer alan eski bir ÖSO savaçsısı ile görüşme, 11 Mart 2023

⁽⁹⁾ Selin Girit, Syria conflict: Why Azaz is so important for Turkey and the Kurds, BBC, Erişim Tarihi: 18 Şubat 2016, <http://bit.ly/404Nxxj>

⁽¹⁰⁾ Fırat Kalkanı Harekâtı sırasında ÖSO saflarında Halep kuzeyinde savaşan aşiret savaçsısı ile görüşme, 12 Mart 2023.

⁽¹¹⁾ Fırat Kalkanı Harekâtı sırasında ÖSO saflarında Halep kuzeyinde savaşan aşiret savaçsısı ile görüşme, 12 Mart 2023.

günlerdeki haberlerle de örtüşmektedir.⁽¹²⁾ YPG ile Rusya arasındaki ilişki hem IŞİD'e karşı mücadele adı altında Türkiye destekli muhaliflerin alan kazanmasını engelleyecek bir duruma evrilmiş hem de YPG'nin doğu kanadının Menbiç hattı ile birleşmesine yönelik bir niteliğe bürünmüştü. Bu nedenle Türkiye Suriye'de gerçekleştirdiği Fırat Kalkanı Harekâtı sırasında sık sık "terör koridoru"⁽¹³⁾ kavramına vurgu yapmıştır.

2015 yılının son çeyreğinde Esed rejimi lehine ve iki tarafın da Suriyeli muhaliflere karşı iş birliği şeklinde gelişen Rusya ile iş birliği konusunda YPG'nin ana motivasyonu kuşkusuz 2013'ten beri YPG merkezinin hedeflediği parçalı alanları birleştirerek⁽¹⁴⁾ güç kazanmak ve sonrasında özerklik⁽¹⁵⁾ için avantaj sağlamak üzerine kuruluydu. Bu durum ABD'nin ulus inşa süreçlerinden biraz daha farklı bir şekilde olsa da Fırat'ın doğusunda ilerleyen bir süreçti ve ABD bu kurumsallaşmayı memnuniyetle karşılıyordu.⁽¹⁶⁾

2016 yılı boyunca YPG ile Rusya arasındaki ilişki biçimsel olarak Halep'in kuzeyinde IŞİD'e karşı mücadele görüntüsü çizse de asıl konu Türkiye destekli muhaliflerin ve Türkiye'nin Halep kuzeyinde alan kazanarak YPG'nin dağınık alanlarının önünde engel oluşturmasını önlemek üzere şekillendi. Ancak örgütün ana motivasyonu " El-Bab'ın güneyinde Menbiç'ten Afrin'e uzanan bir koridor açmaya ve El-Bab'ı kuşatmak"⁽¹⁷⁾ idi. Ortak düşmana karşı iş birliğinin kendisini çok sıkı şekilde belli ettiği benzer bir durum Halep'in Şeyh Maksut mahallesinde de kendisini gösteriyordu. Halep kent merkezi içindeki çatışmalar boyunca Şeyh Maksut mahallesini elinde tutan YPG, Rusya ve Esed için önemli bir müttefik oldu. Zira bu mahalle kent merkezindeki muhalif bölgelere uzanan lojistik yolu güneyden en açık şekilde gören ciddi bir avantaja sahipti. YPG bu fırsatı kullandı ve muhaliflere karşı Halep kent savaşları ve kuşatma çatışmaları sırasında Rusya ve Esed rejimine ciddi destek sağlayarak Halep içinde 'özerk' bir alana sahip oldu.

Sonuç olarak 2015-2016 yılları arasında iki evrede şekillenen YPG-Rusya ilişkilerinin ikinci evresi 2017 yılının Şubat ayında Türkiye ve desteklediği Suriyeli muhaliflerin El-Bab kentini ele geçirmesi ile akamete uğradı⁽¹⁸⁾. Ne var ki bu durum Rusya ile YPG arasında başka bir iş

⁽¹²⁾ Levent Kemal, 19 Eylül 2015'ten 27 Mart 2016'ya kadar bu alanda gelişmeler için bilgilendirme için bkz: <https://bit.ly/416exNB> ; 27 Mart - 23 Haziran 2016 arasındaki gelişmeleri gösteren bilgilendirme için bkz: <https://bit.ly/3nRS5te> ; 23 Haziran - 10 Temmuz 2016 gelişmeleri gösteren bilgilendirme için bkz: <https://bit.ly/3Ulv2mH>

⁽¹³⁾ TRT Haber, 'Sınırlımızda bir terör koridorunun oluşmasına rıza göstermeyiz', 2 Eylül 2016, <http://bit.ly/3ZONW6H>

⁽¹⁴⁾ Wladimir van Wilgenburg, Kurdish militia aims to connect Kurdish enclaves in Syria, 23 November 2013, Al Monitor, <http://bit.ly/3ZONZiT>

⁽¹⁵⁾ Bu konuda bazı haberler: Wladimir van Wilgenburg, Syrian Kurdish Party declares transitional government, 12 November 2013, Al Monitor, <http://bit.ly/416dqNS> ; Mutlu Civirolu, The Constitution of the Rojava Cantons, 17 Ağ 2014, <http://bit.ly/3nNFNlv> ; Sedat Ergin, Rusya Suriye'de YPG/PYD üzerinden özerkliğe kapıyı aralıyor; 26 Kasım 2021, <http://bit.ly/43giwco> ; Frances Z. Brown and Mara Karlin, Friends With Benefits, 8 May 2018, Foreign Affairs, <http://bit.ly/3GpWiLa>

⁽¹⁶⁾ Frances Z. Brown and Mara Karlin, Friends With Benefits, 8 May 2018, Foreign Affairs, <http://bit.ly/3GpWiLa>

⁽¹⁷⁾ Rudaw, Race for al-Bab tips balance of power in northern Syria, 06 September 2016, <http://bit.ly/41baCis>

⁽¹⁸⁾ TSK destekli ÖSO, Bab ilçe merkezini ele geçirdi, Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 23 Şubat 2017, <http://bit.ly/3ZNNwgH>

birliği sürecinin de milâdı oldu. Bu durum 2017 yılından 2018 yılının Mart ayına kadarki süreçte Türkiye ve desteklediği muhaliflerin Afrin'i ele geçirmesine kadar sürdü⁽¹⁹⁾.

Rusya ile Kırılma ve YPG'nin Geri Çekilmesi: Afrin

2017-2018 sürecinde Halep'in kuzeybatısındaki Afrin merkezli YPG-Rusya iş birliğinin temel amacı iki taraf açısından bir nevi geri adımı tanımlıyordu. Rusya için bu ilişki Esed rejiminin Halep kenti ve çevresindeki güvenliğini sağlamak ve muhaliflerin alan kazanmasını engellemek iken YPG için mevcut statükosunu Rusya ve rejim iş birliği için simbiyotik bir ilişkiye dönüştürerek Fırat'ın batısındaki varlığını korumaya yönelikti. Bu durum Rusya'nın YPG kontrolündeki bölgede daha rahat söz sahibi olmasına ve tıpkı rejim bölgesindeki gibi askeri üsler açarak baskın güç haline gelmesine olanak sağladı.

El-Bab'ın Türkiye tarafından ele geçirilmesi üzerinden akamete uğrayan Menbiç ile bağlantı ve özerklik sahalarını birleştirme girişimi sonrasında Afrin'de sıkışan YPG'nin batı kanadı artık Rusya için Şii militanlar gibi bir nevi kara gücüne dönüştü⁽²⁰⁾.

Bunun en açık göstergesi Rusya'nın Afrin'de birden çok askeri üs açması ve buraya 100'ün üzerinde askeri danışman göndermesiydi. Rusya hava gücü ile destek verecek ve kurmay planları yapacak ancak karada YPG savaşıyordu.

2017 Mayıs ayında Rusya, Afrin'in Deyr Sufan, Zeytuniye köyleri, Bifanun Dağı bölgesini ve Tel Acar köyünü birbirine bağlayan vadide önemli bir askeri varlığa sahip olmuştu. O zaman için tamamı PKK'nın Suriye kolu Partiya Yekîtiya Demokrat'ın (PYD) elinde bulunan Afrin'in kuzeybatısındaki Kafr Cenne, Deyr Ballut ve Gazaviye bölgelerine de asker konuşlandırmıştı⁽²¹⁾.

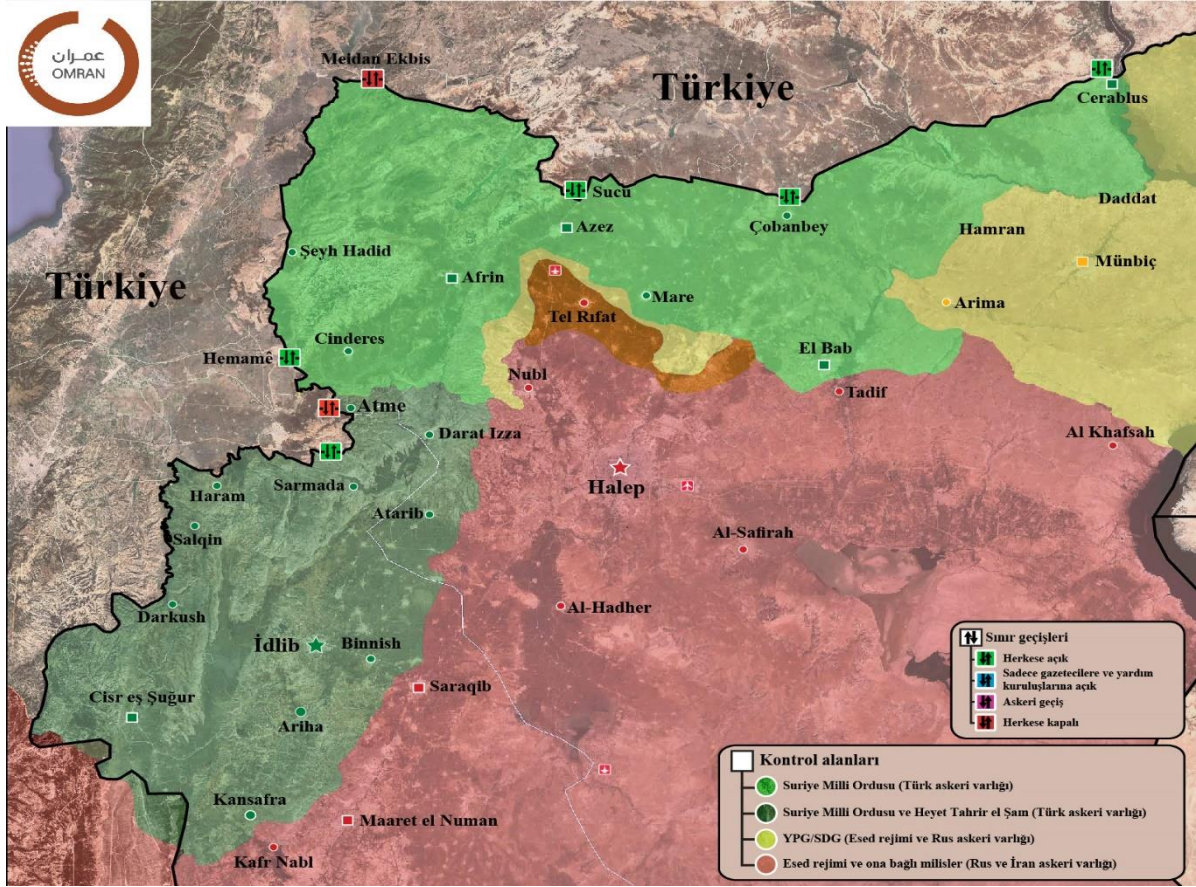
Bu dönemden sonra YPG'nin en azından batı kanadı için bölgesel iddiası kalmamış ve örgüt ile Rusya arasındaki ilişki de ortak çıkar ilişkisinden bir tür üst-ast ilişkisine dönüşmüştü. Yaklaşık 13 ay boyunca Rusya, YPG'yi Türkiye ve Suriyeli muhaliflere karşı saldırılarda yönlendirip ana hedef olarak örgütün ön plana çıkmasını sağladıktan sonra 2018 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Zeytin Dalı Harekâtı'ndan hemen önce Afrin'i terk etmiştir.⁽²²⁾ Bununla da YPG'yi daha dar bir alanda ve daha sıkı bir kontrol mekanizması ile rejime eklemleyip Türkiye ve muhaliflere karşı eylemlerine de devam edebileceği Tel Rıfat-Şehba hattına mecbur bırakmıştır.

⁽¹⁹⁾ Afrin merkezi ele geçirildi, NTV, Erişim Tarihi: 18 Mart 2018, <http://bit.ly/40QcJIH>

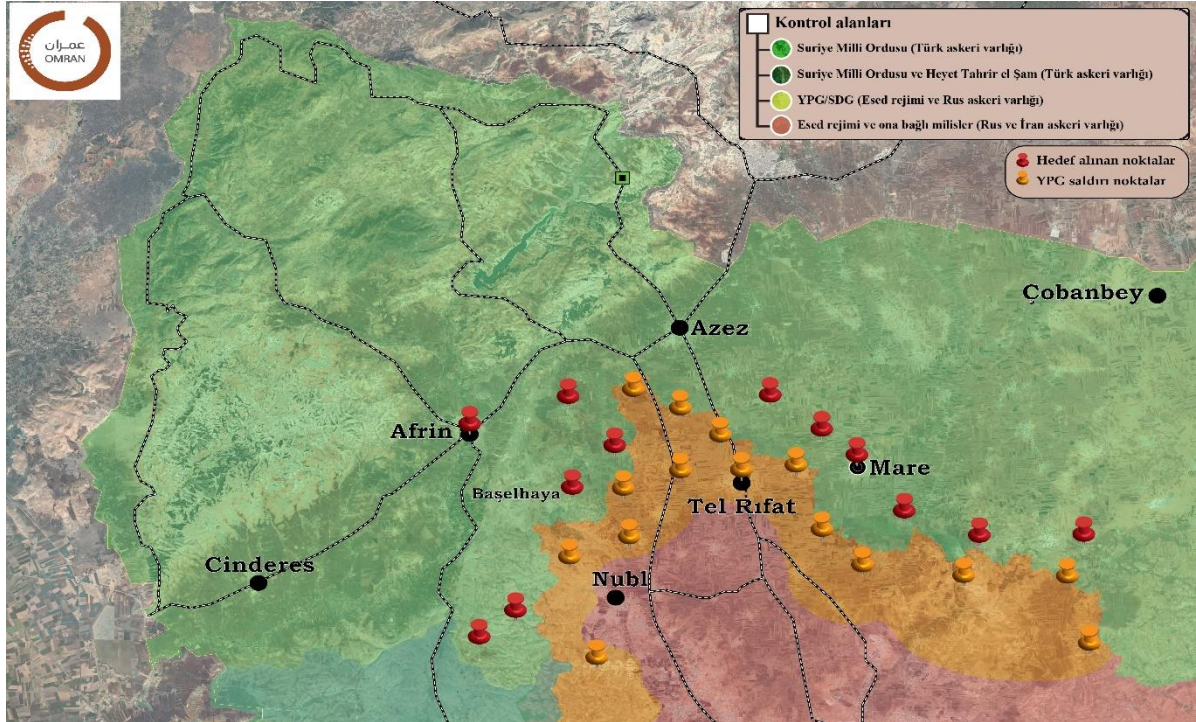
⁽²⁰⁾ Şii militanların Esed rejimi ve Rusya için kara gücüne dönüşmeleri ile ilgili bakınız: Anthony N. Celso, Superpower Hybrid Warfare in Syria, Defense Technical Information Center, 2018, <https://bit.ly/40UtmTJ>

⁽²¹⁾ Russia beefs up troop strength in Aleppo's Afrin, Anadolu Agency, Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2018, <http://bit.ly/3KQeU9X>

⁽²²⁾ Rus birlikleri Afrin'den çekildi, Anadolu Ajansı, 20 Ocak 2018, <http://bit.ly/3MrDFug>

Şekil 2: YPG'nin Rusya ve Rejimle

Şekil 3: Tel Rifaat Bölgesinde Kontrol Alanları ve YPG'nin Saldırı Noktaları Ortak Bölgesi, 2023

YPG ile Rusya ilişkisinin Halep bölgesinde 2017-2018’de yaşadığı dönüşümün sonucu güncel kontrol alanlarının paylaşım haritalarında net şekilde görülmektedir⁽²³⁾. 2016 yılı boyunca YPG’nin Kuzey Halep’te El-Bab kentine ulaşmak için ele geçirdiği alanların tümü ve Tel Rıfat’ın kuzey kesimlerinin yaklaşık %80’i örgüt tarafından Esed rejimine devredilmiş ve bu bölgelerde Rus askeri varlığı da güçlenmiştir. Bu devir işlemi esasen YPG ile Rusya arasında Esed rejimi lehine ilişkinin devamını sağlayan bir ortaklığı tanımlamaktadır. YPG bu bölgede askeri varlığını sürdürecektir ve Türk ordusu ve Suriyeli muhaliflere karşı saldırılarına devam edebilecek, kendi örgütsel işleyişi konusunda serbest olacak ancak kurmay askeri konularda Rusya ve Esed rejimine bağlı hareket edecektir.

Bu durum Fırat’ın batısında YPG ile Rusya arasındaki ilişkinin kesin şekilde değiştiğinin kanıtıdır. YPG, Afrin’i elinde tuttuğu zamanlardaki gibi kantonları birleştirme iddiasından geri adım atmış, Afrin ve Azez bölgelerinde sivil alanlar da dâhil olmak üzere muhalifler ve Türk ordusuna dönük saldırılar gerçekleştiren bir yapıya dönüşmüştür. Bu durum Rusya’nın daha önce 2016-2018 arası yıllarda Afrin’de olduğu gibi Rusya ve Esed rejiminin Türkiye ile direkt karşı karşıya gelmeden saldırılar düzenlemek için YPG’yi kullanabilmesi için tekrar uygun bir ortam sağlamıştır. Bu saldırılar genel olarak YPG mobil unsurlarının Türk ordusu üslerine, muhalif askeri noktalara ve sivil alanlara yönelik çok namlulu roket atar (ÇNRA) veya güdümlü anti tank füze sistemi (ATGM) saldırıları şeklinde gerçekleşmiştir. Örgüt bu bölgenin Afrin’e yakınlığı ve insan kaynağı gücünü kullanarak Afrin içinde çok sayıda bombalı araç saldırısı da düzenlemiştir.⁽²⁴⁾

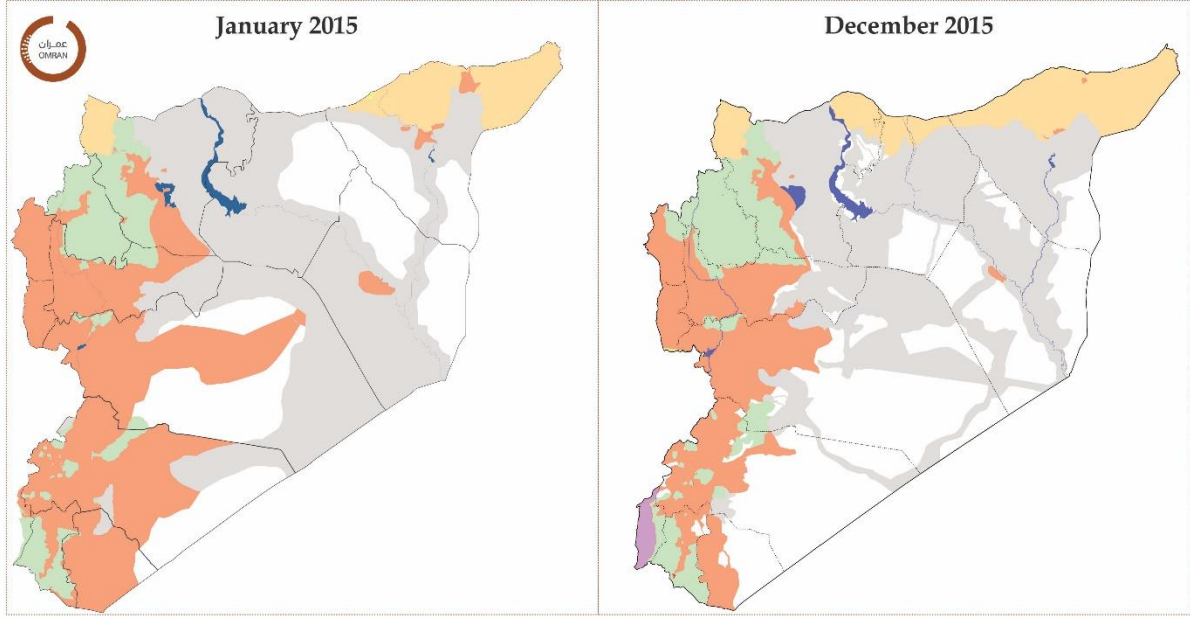
Fırat’ın Doğusunda YPG-Rusya İlişkileri: Dengeleyici Zorunluluk

PKK’nın Suriye kolu YPG’nin en batıdaki kantonu⁽²⁵⁾ Afrin’in TSK ve Suriyeli muhalifler tarafından ele geçirildiği dönem YPG’nin Fırat’ın doğusundaki genişleme dönemine işaret ediyordu.

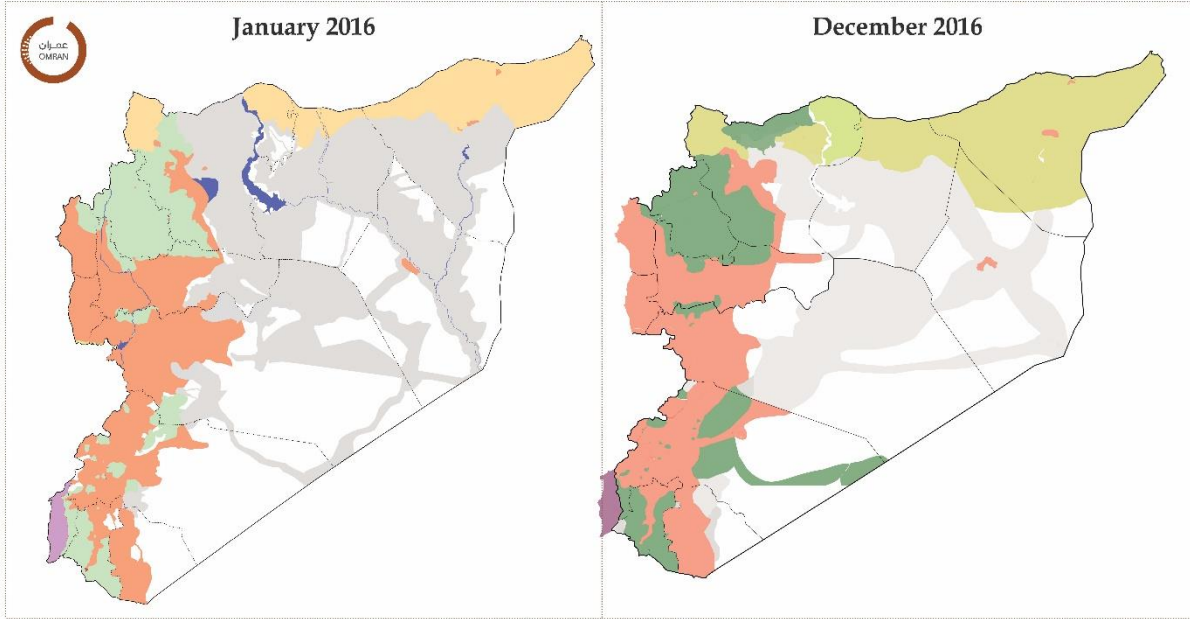
⁽²³⁾ Bakınız Harita 2.

⁽²⁴⁾ Ömer Özkizilcik, Kutluhan Görücü, The Logic of YPG Car Bomb Attacks in Syria: A Strategy of chaos and disorder, SETA, 2021, <https://bit.ly/3Kf9Xpz>

⁽²⁵⁾ YPG ve PYD şu anda Tel Rıfat’ın güneydoğusunu da içine alacak şekilde Şehba bölgesini bir kanton olarak tanımlasa da bu bölgede YPG’nin PKK lideri Abdullah Öcalan’ın betimlediği ideolojik hatta bir kurumsallaşması bulunmuyor. Diğer bölgelerde, örneğin Kobani ve Haseke’de 2012 yılında çatışmasız şekilde Esed rejiminden devraldığı kurumları dönüştüren ve ABD desteği ile devletleşme eğilimleri göstererek zorunlu askerlik, eğitim müfredatı, asayiş, mali düzenlemeler ve iskân gibi alanlara dair kurumsallaşmaya çalışan örgütün Şehba’daki varlığı tamamen askeri bir nitelikte ve Şam yönetimi kurumlarının şemsiyesi altında devam etmektedir.

Şekil 4: 2015 Yılı YPG'nin Genişlemesi

Şekil 5: 2016 Yılı YPG'nin Genişlemesi

Bu genişleme süreci 2017'den 2018 yılının sonuna kadar Tabka⁽²⁶⁾, Rakka kent merkezi⁽²⁷⁾, Deyrizor'un Fırat'ın kuzeyindeki kısmının ve IŞİD'in son kontrol alanı olan Baguz'un ele geçirilmesi⁽²⁸⁾ ve Irak sınırının stabilize edilmesi süreci ile seyrederken YPG'nin Rusya ile

⁽²⁶⁾ YPG Tabka'yı tamamen ele geçirdi, T24, Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2017, <http://bit.ly/413Ge9I>

⁽²⁷⁾ ABD destekli PKK/PYD Rakka'yı ele geçirdi, Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 17 Ekim 2017, <http://bit.ly/3Gq3WVE>

⁽²⁸⁾ ISIS has lost its final stronghold in Syria, the Syrian Democratic Forces says, CNN International, Erişim Tarihi: 23 Mart 2019, <http://bit.ly/3ZQMcdD>

ilişkilerindeki Afrin kırılması örgütü Fırat'ın doğusundaki aktivitelerine ve bu alandaki kurumsallaşma çabalarına odaklanmıştı.⁽²⁹⁾

2019 yılına gelindiğinde ise YPG Afrin'de Rusya ile yaşadığı kırılmanın bir benzerini ABD ile de yaşadı. Türkiye ve Suriyeli muhalifler Barış Pınarı Harekâtı⁽³⁰⁾ ile Fırat'ın doğusunda Tel Abyad ile Resulayn arasındaki bölgeyi M4 uluslararası karayoluna kadar güneye incek şekilde ele geçirdi. ABD bu evrede Afrin operasyonu sırasındaki gibi bir yol izledi. Afrin operasyonu öncesinde sık sık operasyon karşıtı açıklamalar yapan ABD Afrin operasyonları başladığında, Afrin'de süren bir operasyonu olmadığını, herhangi bir çatışmaya müdahil olmayacağını söyledi.⁽³¹⁾ Benzer bir süreç Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı sırasında da yaşandı. Dönemin ABD başkanı Donald Trump'ın Suriye'den çekilme kararı⁽³²⁾ hem Türkiye'nin operasyonunu kolaylaştırdı hem de örgütle ABD arasındaki güven ilişkisini ciddi şekilde sarstı. Trump'ın 32 km'lik güvenli bölge taahhüdü ile YPG'nin bu hattan çekilmeyi reddetmesi çatışmaları tetikledi.

Türkiye'nin Barış Pınarı Harekâtı sürerken Trump'ın çekilme kararına bağlı kalacak şekilde daha önce Türkiye ile bir mutabakata⁽³³⁾ varmalarına rağmen ABD güçleri Menbiç'i Rus güçlerine devrederek Fırat'ın batısındaki YPG ile tüm ilişkilerini kesti.⁽³⁴⁾

Fırat'ın doğusunda YPG ile Rusya ilişkilerinin şekillendirici bir eşik olarak Menbiç'in Rus ve rejim güçlerine devri ilerleyen süreç için olacakların habercisi gibiydi. Zira Menbiç'te Rus ve rejim varlığı Halep'in doğusuna erişimi olmayan bu iki gücün, Esed rejiminin geçmişten gelen ilişkileri üzerinden geniş bir hareket alanına sahip olmasına olanak sağlayacaktı. Bu açıdan Menbiç hem YPG üzerinde denetim isteyen Rusya hem de Halep'in doğusu ve Rakka ile Haseke'nin kuzey kırsalına ulaşmak isteyen rejim için oldukça önemliydi.⁽³⁵⁾

Menbiç'in devri sessiz bir kırılmaydı. YPG için Türkiye'nin operasyon düzenlediği hat içinde ABD ile bir çözümün mümkün olmadığı evre yeniden Rusya'ya dönüşü zorunlu hale getirdi.

⁽²⁹⁾ YPG'nin Fırat'ın doğusundaki kurumsallaşma girişimleri bir nevi belediye özerkliğinden devletleşmeye doğru evrilmeyi tanımlayan bir süreci ifade eder. 2012 yılında rejimden devralınan kurumların önce mahalli daha sonra bölgesel olarak işletilmesi ile örgüt terör örgütü PKK lideri Abdullah Öcalan'ın demokratik konfederalizm teorisini bölgede uygulamaya başlamıştır. IŞİD'ten alınan bölgelerde mahalli örgütlenmelerin bölgesel üst örgütlenmelere bağlılığı ile oluşturulan bu yönetim şekli 2018 yılından sonra ABD'nin de desteği ile devletleşme eğilimini güçlendirmiştir. Bu durum YPG'nin Rusya aracılığında Şam rejimi ile özerklik pazarlıklarını sıklaştırdığı dönemi beraberinde getirmiştir.

⁽³⁰⁾ Barış Pınarı Harekâtı, 9 Ekim 2019 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Millî Ordusu grupları tarafından Suriye'nin kuzeyinde YPG'ye karşı başlatılan sınır ötesi askerî harekâttir.

⁽³¹⁾ ABD, operasyonun başından bu yana Afrin için ne dedi?, Sözcü Gazetesi, Erişim Tarihi: 22 Ocak 2018, <http://bit.ly/3Gl6Knd>

⁽³²⁾ Trump to Withdraw U.S. Forces From Syria, Declaring 'We Have Won Against ISIS', New York Times, Erişim Tarihi: 19 Aralık 2018, <http://bit.ly/43bZTGp>

⁽³³⁾ ABD ile Menbiç mutabakatı, NTV, Erişim Tarihi: 12 Mart 2018, <http://bit.ly/3UhrqIE> ve Turkish, U.S. military officials reach agreement on plan for Syria's Manbij, Reuters, Erişim Tarihi: 14 Haziran 2018, <http://bit.ly/40QzI6u>

⁽³⁴⁾ ABD Menbiç'ten Çekildi Suriye Ordusu Girdi, Voice Of America, Erişim Tarihi: 15 Ekim 2019, <http://bit.ly/3zDI6Vt>

⁽³⁵⁾ Fabrice Balanche, For Assad, Manbij Is the Key to East Syria, Washington Institute, Erişim Tarihi: 5 Şubat 2019, <http://bit.ly/3Km8kWS>

Zira Türkiye ile ABD arasındaki Ankara Mutabakatı YPG'yi Türkiye sınırı boyunca ABD korumasından mahrum bırakıyordu.⁽³⁶⁾ ABD ile Türkiye arasındaki mutabakatın imzalanmasının hemen öncesinde ABD güçleri Türkiye sınırından⁽³⁷⁾ ve mutabakat sonrasında da M4 yolu üzerindeki Sırrin, Kobani ve Til Temir üslerini boşaltmaya başladı⁽³⁸⁾. Ankara Mutabakatının ardından Soçi'de Rusya ile Türkiye arasında imzalanan mutabakat ise Rusya ve rejime Menbiç'in ardından Fırat'ın doğusunun da kapısını açıyor, YPG için ABD şemsiyesinin yerini Rus şemsiyesi alıyordu.⁽³⁹⁾

Tüm bunlar olurken Rusya aracılığında YPG ile Esed rejimi görüşmesi sonucu olarak Esed güçleri Fırat'ın doğusunda YPG kontrolündeki bölgelerde Türkiye sınırı boyunca konuşlanmaya başladı. YPG lideri Mazlum Abdi bu durumu bir zorunluluk olarak açıklıyordu:

“Mazlum Abdi, halkının Washington'un düşmanları Suriye ve Rusya ile ittifaka zorlandığını çünkü ABD'nin geri çekilmesinin kendilerini bir Türk saldırısına karşı savunmasız bıraktığını söyledi”.⁽⁴⁰⁾

Bu gelişmeler daha önce özerklik konusunda kesin bir tavır⁽⁴¹⁾ içindeki Rusya'nın da farklı bir şekilde yumuşamasına, dolayısıyla Esed rejiminin de YPG ile müzakerelere açık hale gelmesine ortam sağladı.⁽⁴²⁾ Daha önce de Esed rejimi ile müzakereler⁽⁴³⁾ olsa da 2019 yılında rejimin Fırat'ın doğusuna erişim sağlaması müzakereler için Şam'ın elini güçlendiren bir gelişme olduğu için yeni görüşmeler ve söylemler ortaya çıkıyordu.

Stratejik Pazarlıklar ve Ötesi

Rusya'nın Fırat'ın doğusuna uzanan etki ile elde ettiği üstünlük YPG için sanıldığı kadar rahatsız edici değildi. PKK'nın ideolojik ve örgütsel uzantısı olan PYD ve onun silahlı kanadı durumundaki YPG için Kandil'den devralınan düşünce yapısı hem Şam'daki Baas kadroları ile hem de dünya çapında sol hareketler üzerinde Sovyet mirası sayesinde hala ciddi bir etkisi olan Moskova ile çalışmayı kolaylaştırıyordu.

Afrin sonrasındaki Tel Rıfat bölgesi örneğinin tersine yeni dönem YPG'nin kendi örgütsel yapısını ve kararlarını ABD'nin sahadaki varlığı sayesinde Rusya'ya dayatabildiği bir süreci

⁽³⁶⁾ Türkiye ile ABD arasındaki 13 maddelik mutabakatın detayları açıklandı, Yeni Şafak, Erişim Tarihi: 17 Ekim 2019, <http://bit.ly/43c00BP>

⁽³⁷⁾ ABD askeri unsurları Suriye sınırından çekiliyor, Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 7 Ekim 2019, <http://bit.ly/3mna22l>

⁽³⁸⁾ ABD'nin çekilme görüntüleri: <https://bit.ly/40ZXs82> ve US forces relocate its bases in Syria, Anadolu Agency, Erişim Tarihi: 9 Kasım 2019, <http://bit.ly/3ZQVB4u>

⁽³⁹⁾ Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında mutabakat muhtırası imzalandı, Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 23 Ekim 2019, <http://bit.ly/3ZNHzRc>

⁽⁴⁰⁾ Syria's Kurds forge 'costly deal' with al-Assad as US pulls out, Al Jazeera, Erişim Tarihi: 15 Ekim 2019, <http://bit.ly/3UHLvG>

⁽⁴¹⁾ Russia-Turkey deal on Idlib no threat to Syria's territorial integrity, Lavrov affirms, TASS, Erişim Tarihi: 21 Eylül 2018, <https://bit.ly/419R7qB>

⁽⁴²⁾ Exclusive: Syrian Kurdish YPG expects negotiations with Damascus soon, Reuters, Erişim Tarihi: 24 Ocak 2019, <http://bit.ly/3nL48bE>

⁽⁴³⁾ US-backed YPG, Assad regime agree on decentralized Syria, transferring key cities, Daily Sabah, Erişim Tarihi: 30 Temmuz 2018, <http://bit.ly/411r6Kg>

tanımlıyordu. YPG, ABD'ye karşı Rusya ve rejim ile olan ilişkilerini kullandığı gibi Rusya'ya karşı da ABD'nin sahadaki varlığını kullanacak bir zemin bulmuştu.

2019'dan sonra yaşanan pandemi süreci ve ardından gelen Ukrayna savaşı ile Suriye gündemden düşse de Rusya için YPG, Suriye'de ABD ile rekabetin bir nesnesi olarak önemini koruyor. Birkaç yıllık görece sakin aralığın benzer şekilde YPG'de de ABD'ye rağmen Rusya ve dolayısı ile rejimle yakınlaşmayı daha da olumlayan bir sürece evirildiği Şam ile müzakereler ve diplomatik konularda Rusya ile iletişimin sıklaşması üzerinden görünür hale geliyor.

Aralık 2022'de YPG lideri Mazlum Abdi, ABD'nin YPG üzerindeki baskıyı hafifletmek için kurduğu Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) rejim güvenlik yapısının içinde yer aldığını ancak özel bir statüsü olması gerektiğini söyledi.⁽⁴⁴⁾

Bu açıklamalardan birkaç gün önce ise PYD'den bir heyet Şam'da Esed rejimi ile görüşmeler gerçekleştirmiş ve kaynaklar görüşmelerin özerklik konusunda anlaşma sağlanmadan bitmesine rağmen Türkiye ve Suriyeli muhaliflere karşı iş birliği konusunda mutabık kaldığını söylemişti.⁽⁴⁵⁾

Bu durum bir yandan YPG'nin 2012'deki pozisyonuna dönüşünü betimliyor olsa da diğer yandan Rusya'nın örgütün kontrol alanındaki kurumsallaşma girişimlerine müdahale etmiyor olmasının Moskova ve örgüt arasında sahadaki Türkiye ve Suriyeli muhaliflere karşı iş birliğinin sonucu olarak 'karşılıklı anlayış' geliştirdiklerinin de bir göstergesi.

YPG ile rejim ilişkisinin 2012 yılında karşısında iş birliği yapmak konusunda uzlaştığı muhalif dalgaya 2020'den itibaren Türkiye de eklenmişti. Rusya'nın bu durumdan memnun olmaması için hiçbir neden yoktu. YPG bölgesinde 2012 yılında devralınan kurumların tekrar rejime devredilmesi bu nedenle uzun süredir konuşulmuyor.⁽⁴⁶⁾

Rusya ve rejim için YPG'nin Afrin döneminde (2015-2018) ve sonrasında Tel Rıfat'ta (2018'den günümüze) olduğu gibi Suriyeli muhaliflere ve Türkiye'ye karşı kullanılması 'maliyet açısından' oldukça avantajlıydı. Fırat'ın doğusunda da bu durumun dondurulmuş kriz⁽⁴⁷⁾ müzakereleri ile seyretmesi, bu süreç içinde de YPG'nin Türkiye tarafından yıpratılması⁽⁴⁸⁾ ile örgütün Moskova ve Şam'ın isteklerine mecbur bırakılması Moskova için oldukça zahmetsiz bir politika.

⁽⁴⁴⁾ مظلوم عبيد: أميركا منعت عملية تركية... وقائد القوات الروسية زارني للتوسط مع أنقرة 2022, <http://bit.ly/40QdgKH>

⁽⁴⁵⁾ Bu toplantı 4-5 Aralık tarihinde Bedran Ziya önderliğindeki PYD heyeti ile rejimin askeri ve istihbarat yetkilileri arasında gerçekleşmişti.

⁽⁴⁶⁾ Moskova'da imzalanan ve "Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi"nin kurulmasını öngören metin ne anlama geliyor?, BBC Türkçe, Erişim Tarihi: 11 Eylül 2020, <http://bit.ly/3KCl5y1>

⁽⁴⁷⁾ Jonas Parello-Plesner, Rojava, Russia's Next Frozen Conflict?, Hudson Institute, Erişim Tarihi: 4 Ocak 2018, <http://bit.ly/43cLqtS>

⁽⁴⁸⁾ Nicholas Morgan, Moscow plays Turkey and Kurds against each other, Erişim Tarihi: 31 Aralık 2020, <https://bit.ly/3GrMzE1>

Ne var ki YPG'nin Rusya ile olan ilişkileri iniş çıkışlar sergiliyor. 2020 Eylül'ünde Moskova'da rejimin tanıdığı sözde muhalefet lideri Kadri Cemil ile YPG temsilcileri arasında özerk yönetim konusunda bir metin imzalanmasına⁽⁴⁹⁾ rağmen ABD politikasındaki Trump etkisinin kaybolması ile YPG ile Rusya ilişkileri 'ayrılıkçılık' söylemi üzerinden gerilebiliyor.⁽⁵⁰⁾

İlişkilerin halen güven konusunda netleşmediği YPG-Rusya ilişkilerinde iki tarafın da iş birliği anlayışı benzerlik gösteriyor: **Akut durumlarda iş birliği. stratejik amaçlarda pazarlık.**

YPG ve Rusya'nın üzerinde uzlaştığı ve iki tarafı da taktik ve stratejik açıdan motive eden temel dinamik Suriyeli muhaliflere ve Türkiye'ye karşı olan iş birliği. YPG'nin Rusya ile olan ilişkisindeki en büyük sorun ise ABD ile iş birliği. Soçi ve Astana süreçleri ile Türkiye'yi pazarlık edilebilir, rekabetçi iş birliğine dayalı bir aktör olarak gören Moskova'nın örgütün ABD ile iş birliği konusundaki endişeleri Ukrayna sürecinden sonra Suriye'de askeri bir müdahale imkânının kalmaması nedeniyle daha da derinleşti.

Fakat aynı zamanda 2019 mutabakatlar sürecinin ardından Rus askeri danışmanları ve Esed rejimi unsurlarının Fırat'ın doğusunda aktif olarak konuşlanması ve geniş ölçekteki iş birliği YPG'yi ABD'den çok Rusya ile iş birliğine zorluyor.⁽⁵¹⁾ Bu zorunlu durumu perçinleyen diğer bir etmen de Rusya'nın 2019 mutabakatı üzerinden Türkiye'ye karşı sorumlu garantör olarak YPG üzerindeki etkisi. Rusya'nın YPG ile yaşanan sorunlarda Türkiye'yi bir tehdit olarak öne sürmesi örgütün Rusya ile ilişkilerini ve bu ilişkinin biçimini belirleyen bir diğer faktör olarak karşımıza çıkıyor.⁽⁵²⁾ Bu bağlamda üstün aktör olarak Rusya'nın YPG ile ilişkilerini halen 2015 dönemindeki gibi Suriyeli muhalifler ve Türkiye karşısında bir aparat olarak kullanma seviyesinde tuttuğunu söylemek mümkün. Bu strateji Moskova'nın benzer şekilde Türkiye'yi de kendisi ile muhatap bir konumda tutmak için kullanışlı hale getirdiği bir süreç.⁽⁵³⁾ Bu süreç aynı zamanda Türkiye'nin YPG konusundaki güvenlik tehditlerini bertaraf etmek için gerçekleştireceği herhangi bir askeri operasyon karşısında Rusya'nın baraj oluşturmasını sağlıyor. Rusya YPG bölgesindeki askeri varlığını örgütü korumak için İdlib'teki süreç ile takas edici bir siyaset izleyerek Türkiye'nin özellikle sınır mahallindeki askeri harekâtlarına karşı örgütü koruyor.

⁽⁴⁹⁾ Moskova'da imzalanan ve "Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetimi"nin kurulmasını öngören metin ne anlama geliyor?, BBC Türkçe, Erişim Tarihi: 11 Eylül 2020, <https://bit.ly/3KCl5y1>

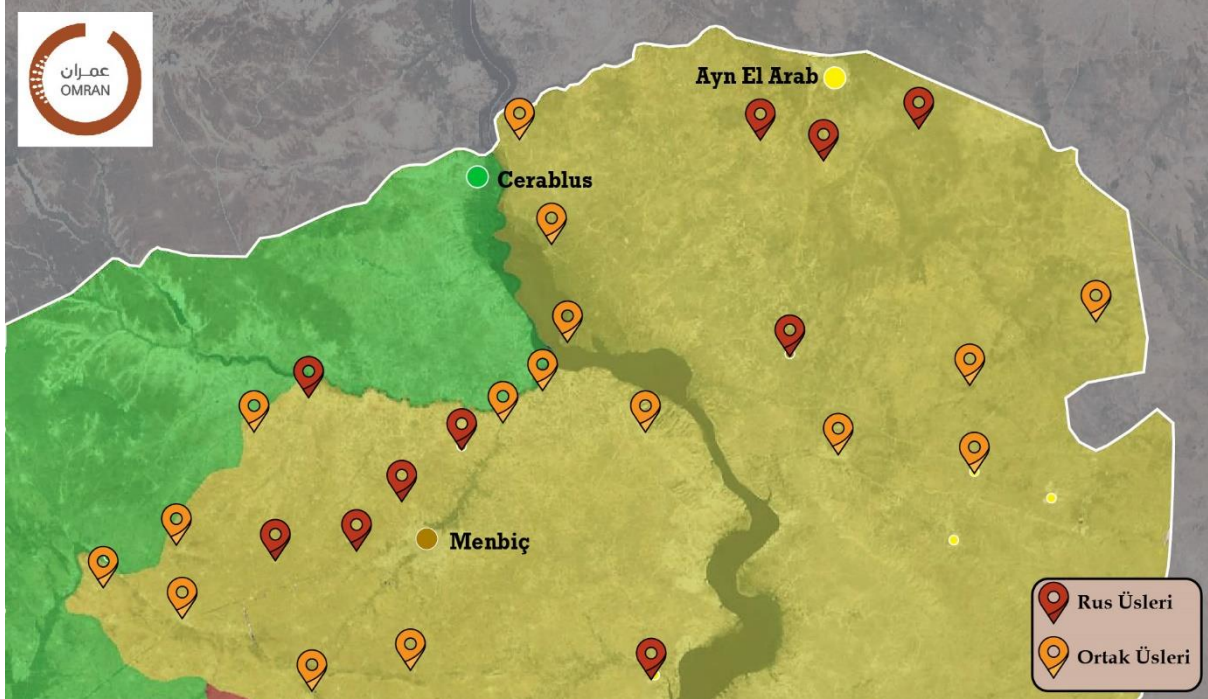
⁽⁵⁰⁾ Rusya'nın Suriye'deki Kürt hamlesi ne kadar ciddi?, BBC Türkçe, Erişim Tarihi: 1 Aralık 2021, <https://bbc.in/3MoUPZa>

⁽⁵¹⁾ Maguire, A. (2020). A Perfect Proxy? The United States–Syrian Democratic Forces Partnership. The Proxy Wars Project. doi: <http://bit.ly/3KI5Dka> ve Matthew Ayton, Amid US uncertainty in Syria, Kurdish YPG eyes bolstering ties with Russia, Atlantic Council, Erişim Tarihi: 23 Mart 2020, <http://bit.ly/3KFUPTm>

⁽⁵²⁾ Last Warning from Russia to SDF: Turkish Military Operation Coming, The Syrian Observer, Erişim Tarihi: 29 Kasım 2022, <https://bit.ly/3Ug79gg>

⁽⁵³⁾ Rusya bir yandan YPG'ye karşı Türkiye'yi kullanırken diğer yandan Türkiye ile 2019'da elde ettiği garantör statüsü üzerinden YPG konusunu sıcak tutarak müzakere yollarını açık tutuyor. Anadolu Agency, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022, <http://bit.ly/3nVgkXD>

YPG-Rusya İş Birliğinin Saha Görünümü

Şekil 6: YPG -Rusya sahadaki iş Birli

YPG ile Rusya iş birliğinin sahadaki yansıması bariz şekilde politik olarak odaklandıkları iki ana aktöre karşı şekillenmiştir: Suriyeli muhalifler ve Türkiye.

YPG'nin Afrin sonrasında Tel Rıfat'ta Rusya ve Esed rejimi koruması altındaki konuşlanması ve bu alandan Türkiye ve Suriyeli muhaliflere karşı gerçekleştirdiği saldırılar⁽⁵⁴⁾ sürerken 2019 yılından sonra şekillenen yeni haritada durum kısmen farklılık göstermektedir.

Menbiç bölgesinde Arima'da 2017 yılında rejim unsurlarına serbestlik tanıyan ancak açık iş birliği ve konuşlanmayı içermeyen anlaşma 2018 yılı sonunda yeniden gündeme gelmiş, 2018 yılının Aralık ayında ilk rejim unsurları Menbiç bölgesine giriş yaparak Arima köyüne konuşlanmıştı.⁽⁵⁵⁾

2018 yılında bu konuşlanma kısmi olarak bir Rus koordinasyon merkezi işlevinde idi. Ancak 2019'da bu durum ABD'nin çekilmesi ile değişti ve Ruslar rejim ordusu aracılığı ile Arima'da YPG ile kalıcı ortak bir üs kurdular.⁽⁵⁶⁾

Bu gelişme Türkiye'nin Menbiç konusunda ABD ve Rusya ile eş zamanlı müzakereleri gerçekleştirdiği ancak ABD'nin bölgeyi Rusya'ya devrettiği Aralık 2018 ile 2019 yılının son

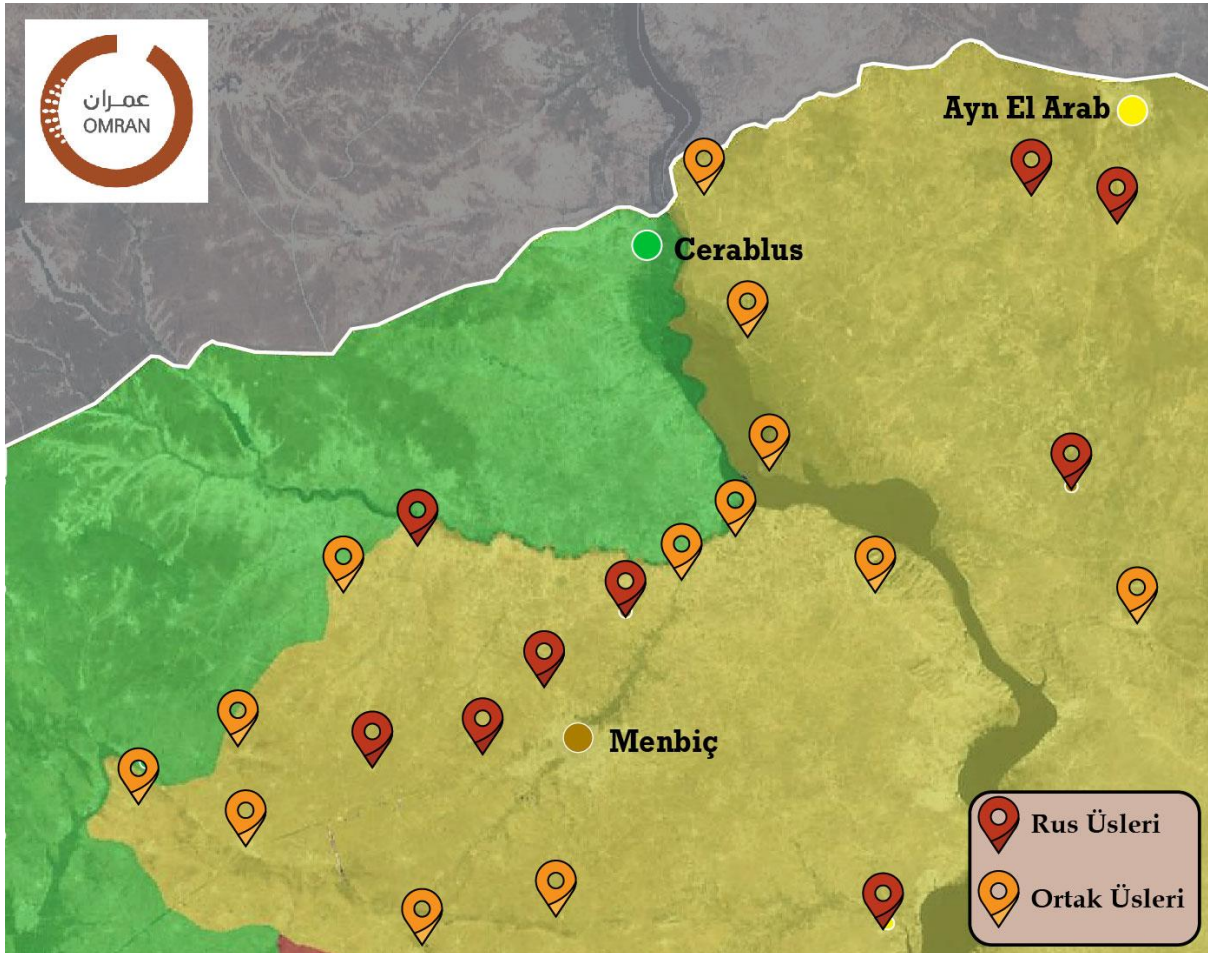
⁽⁵⁴⁾ Bakınız Harita 3.

⁽⁵⁵⁾ Twitter, Levent Tok, <https://bit.ly/3KfaWWN>

⁽⁵⁶⁾ Twitter, Levent Tok, <https://bit.ly/3UIO3FQ>

çeyreğine denk düşüyordu.⁽⁵⁷⁾ Bu hamle ile ABD Suriyeli muhaliflerin daha fazla alan kazanmasını engellemek için Türkiye ile Rusya, YPG ve Esed rejimi ittifakını karşı karşıya getiriyordu. Sonuçları bakımından YPG ve Rusya'nın hayır demeyeceği bu gelişmenin ardından Rusya bölgede hızla ABD üslerini devralmaya başladı.

Tel Rıfat'a benzer şekilde Rusya Fırat'ın doğusunda da Kobani'nin batı kesimindeki, Zor Magar ile Şuyuk Fevkani arasındaki kısımda Esed rejimi ve YPG ortak noktalarından Türkiye'ye ve Suriyeli muhaliflerin kontrolündeki alanlara saldırılar gerçekleştirmesine sessiz kaldı. Bölgede çok sayıda Rus üssü ve Esed-YPG ortak noktası bulunmasına ve saldırıların gerçekleştirildikleri noktalarda kontrolün Rusya komutasındaki Esed güçlerinde olmasına rağmen Rusya saldırıları engellemedi.

Şekil 7: YPG'nin Rusya Kontrolündeki Kobani'nin Batısında Yer Alan Ortak Alanlardan Türkiye ve Suriyeli Muhaliflere Karşı Saldırı Gerçekleştirdiği Alanlar

⁽⁵⁷⁾ Rejim unsurları Aralık 2018'de kısmi olarak Menbiç'e giriş yaptı ve 2019 yılının Ocak ayında ortak üssü açtı. 2019 yılındaki Rusya ile Türkiye arasında varılan mutabakat sonrasında Esed rejimi Menbiç'in kontrolünü devraldığını ilan etse de bu hiçbir zaman gerçekleşmedi. Rejim unsurları şehrin batı kırsalında Türkiye destekli Suriye Milli Ordusu (SMO) gruplarına karşı YPG ile ortak noktalara konuşlandı.

Rusya korumasında Tel Rıfat bölgesinde konuşlu YPG, 2020 yılının ortasından 2022'nin sonuna kadar Suriyeli muhalif bölgelere ve Türk üslerine en az 108 saldırı düzenlemiştir.⁽⁵⁸⁾ Yerel kaynaklar ve açık kaynaklara göre Zor Magar ve Şuyuk Fevkani bölgesinden 2019 yılının sonundan günümüze kadar ise Türkiye, Türk üsleri ve muhalif alanlara en az 38 saldırı düzenlendi.⁽⁵⁹⁾

2022 yılının Kasım ayında YPG bağlantılı olduğu anlaşılan İstiklal Caddesi saldırısından⁽⁶⁰⁾ sonra Türkiye'nin gerçekleştirdiği operasyonlar sırasında Zor Magar ve Şuyuk Fevkani bölgesinden Türkiye'nin Karkamış⁽⁶¹⁾ ilçesi ve Suriye'de muhaliflerin kontrolündeki Cerablus ilçesi hedef alındı.

Aynı tarihlerde Rusya ve Esed rejimi kontrolündeki Tel Rıfat'tan Türkiye'nin Kilis il merkezine ve Suriyeli muhaliflerin kontrolündeki Azez ilçe merkezi ile sınır hattında bulunan TSK üslerine ÇNRA, havan ve Grad füzeleri ile saldırılar düzenlendi.⁽⁶²⁾ Bu saldırıları gerçekleştiren örgütün mobil unsurlarının hedeflediği noktaları vurabilmesi için Tel Rıfat kuzeyinde Rusya komutasındaki Esed rejimi askerlerinin de bulunduğu ortak alanlara girmesi ve atışların bu alanlardan korunaklı mevzilere konuşlanması gerekiyor. Bu açıdan tüm saldırıların Rusya'nın bilgisi dâhilinde gerçekleştiği anlaşılıyor.

Sonuç

Suriye'de YPG ile Rusya arasındaki ilişkinin inişli çıkışlı doğasının tek istikrarlı noktası iki tarafın da acil ve pratik bir sorun olarak gördükleri Suriyeli muhalifler ve Türkiye karşısında iş birliği olarak karşımıza çıkıyor.

2015-2018 Afrin süreci, 2018'den sonra halen ciddi bir sorun teşkil eden Tel Rıfat süreci, 2018-2019 Fırat'ın doğusu ve mutabakatlar süreci de dâhil olmak üzere pratik süreçler bize YPG ile Rusya arasındaki ilişkinin Moskova açısından hem örgütü hem de Türkiye'yi kendisi ile müzakerelere mecbur bırakacak şekilde tasarlandığını gösteriyor.

Bu tasarının Suriye'de Esed rejiminin konsolide edildiği bir amaca hizmet ettiği de bariz olmakla beraber Moskova'nın YPG üzerinden Suriye'deki ABD etkinliğini kırmak amacını taşıdığını söylemek garip olmaz. Şu an mümkün görünmese de böyle bir durumda, YPG'nin ABD'den tamamen kopması ve Rusya kontrolünde Esed rejiminin de razı olacağı bir pozisyona gelmesi halinde Rusya Suriye'de hem kaybettiği askeri gücün kısmen telafisini sağlayacak hem İran'ın Şii milisler üzerinden kurduğu askeri vesayeti azaltacak hem de Türkiye ve muhalifler karşısında daha güçlü bir ittifakı bir araya getirmiş olacaktır. Fakat Rusya'nın uzun ve sabırlı

⁽⁵⁸⁾ Yerel kaynaklar ve açık kaynaklardan elde edilen bu verileme: <https://bit.ly/3KhBIh1>

⁽⁵⁹⁾ Yerel kaynaklar ve açık kaynaklardan elde edilen verilere göre verilen bu sayı gün ve saldırı biçimi karşılaştırılması yapılarak elde edilmiştir. Kırsal alandaki üsler, Suriyeli muhalif gruplara ait rapor edilmemiş bazı saldırılar bu sayı içinde olmayabilir.

⁽⁶⁰⁾ Taksim İstiklal Caddesi'nde bombalı saldırı: 6 can kaybı, 81 yaralı, NTV, Erişim Tarihi: 13 Kasım 2022, <http://bit.ly/438vlp7>

⁽⁶¹⁾ Terör örgütü YPG/PKK'nın Karkamış'a roketli saldırısında 2 kişi hayatını kaybetti, Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: 21 Kasım 2022, <https://bit.ly/3MsYpBF>

⁽⁶²⁾ Kilis sınırında roketli saldırı, NTV, Erişim Tarihi: 22 Kasım 2022, <http://bit.ly/41dKOT7>

bir kriz yönetimi ile bunu planlıyor olması her zaman akılda tutulması gereken bir ihtimal olarak varlığını koruyor.

YPG açısından Rusya ile ilişkiler dengeleyici bir zorunluluk ögesi olarak karşımıza çıkıyor. Örgüt Rusya'nın bir şekilde kendisini dayatmayı başardığı süreçler içinde hem Türkiye'ye ve Türkiye destekli muhaliflere karşı kendisini savunabilmek hem de ABD ile ilişkilerinde kendi varlığını kıymetlendirebilmek adına Rusya ile ilişkileri sıcak tutmayı tercih ediyor.

Ne var ki YPG'nin IŞİD'e karşı mücadele adı altında elde ettiği kazanımları ileri bir adım olarak Rusya'ya dayatma gücü ABD ile olan ilişkisine bağlı. Rusya kendisinin karar vereceği bir özerklik yahut federasyon için sorun çıkarmazken YPG'nin ABD ile olan ilişkisinden devşirmeye çalıştığı her türlü özerklik hamlesini ayrılıkçı hareket bağlamında değerlendiriyor. Bu durum YPG'nin Rusya ile iş birliğinin örgütün stratejik hedefi olan devletleşme veya özerklik gibi hedeflere hizmet etmese de YPG, Moskova'nın Şam ile olan ilişkisi sayesinde kendisine ABD'nin sağlayacağından daha kolay bir taviz getireceğini düşünüyor.

Bir vekâlet savaşının eşit olmayan aktörleri olarak YPG ve Rusya büyük oranda uyumsuz stratejik hedefleri doğrultusunda sınırlı pratik süreçlerde geliştirdikleri ortak anlayış üzerinden iş birliğine açık durumdadır. Fakat çatışmaların azaldığı dönemlerde bu 'pratik iş birliği' sürecini yürütmek için iki taraf da yeterli avadanlığa sahip değil.

Rusya'nın kendi federatif yapısındaki merkez-çevre ilişkilerinin ise bir model olarak Baas gibi merkeziyetçi bir devlet pratiğinde uygulanabilirliği mümkün görünmüyor. Bu durum YPG'nin Rusya üzerinden Şam yönetimi ile daha kolay şekilde gerçekleştireceğini düşündüğü özerklik amacı konusunda bir handikap oluşturuyor. Diğer yandan Rusya da YPG'nin özerklik talebine karar verenin kendisi olduğu bir zemin arayarak YPG'nin ABD ile olan ilişkisini kırmaya yönelik hamleler gerçekleştiriyor.

Enikonu YPG ile Rusya iş birliği tümüyle düşünüldüğünde iki tarafın Suriye'de sorunsuz iş birliği yapabildiği tek alan karşımıza çıkıyor: **Türkiye ve Suriyeli muhaliflere karşı iş birliği.**